

7. Замша А.В. Соціальні стереотипи сприймання чужинечною людиною / А.В. Замша, М.В. Нестеренко // Жестова мова й сучасність. – 2009. – № 4. – С. 273–293.

8. Колупасва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія / А.А. Колупасва. – К.: САМ-МІТ-книга, 2008. – 270 с.

9. Колупасва А.А., Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навчально-методичний посібник] / [А.А. Колупасва, Е.А. Данілавічюте, С.В. Литовченко]. – К.: Видавнична група «А.С.К.», 2012. – 197 с.

10. Кульбіда С.В. Науково-методичні засади використання жестової мови у навчанні нечуючих: [монографія] / [С.В. Кульбіда]. – К.: Поліпром, 2010. – 503 с.

11. Таранченко О. Концепція розвитку системи освіти осіб з порушеннями слуху в Україні (проект) / О. Таранченко, О. Федоренко // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2015. – № 1(73). – С. 26–33.

12. Таранченко О.М. Розвиток системи освіти осіб з порушеннями слуху в контексті поступу вітчизняної науки та практики: [монографія] / [О.М. Таранченко]. – К.: О.Т. Ростунов, 2013. – 483 с.

13. Федоренко О. Особливості впровадження технології спільного викладання у процес навчання учнів із порушеннями слуху в різних типах освітніх закладів / О. Федоренко // Особлива дитина: навчання і виховання. – № 4(72). – 2014. – С. 75–80.

14. Федоренко О.Ф. Педагогічний супровід молодших школярів зі зниженим слухом в умовах інклюзивного навчання: автореф. дис... на здобуття наук.

Ступеня канд. пед. Наук: спец. 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / О.Ф. Федоренко. – К., 2015. – 21 с.

15. Федоренко О.Ф. Особливості соціальної інтегрованості молодших школярів зі зниженим слухом в умовах інклюзивного навчання / О.Ф. Федоренко // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2015. – № 1(73). – С. 79–85.

16. Федоренко О.Ф. Мультимедійний супровід у навчально-виховному процесі дітей з порушеннями слуху / О.Ф. Федоренко // Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання. – 2011. – Вип. 2. – С. 206–213.

17. Antia, S. D., Stinson, M. S., Gaustad, M. G. (2002). Developing membership in the education of deaf and hard-of-hearing students in inclusive settings. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 7, 214–229.

18. Deppeler, J. Developing inclusive practices: Innovation through collaboration. What works in inclusion, 125-138.

19. Drobot, O. (2015). Formation of the communication skills of deaf preschool children in the conditions of bilingualism. *The Advanced Science Journal*, Issue 6, pp. 79-87.

20. The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education. World Conference on Special needs Education: Access and Quality, Spain, Salamanka, 1994, June 7-10. UNESCO.

21. Wit, M. de (2011). A sign language interpreter in inclusive education: The view of deaf persons on their quality of life. MA Thesis.

УДК 37.013.42:374

ОСВІТА СУСПІЛЬСТВА ЯК ОДИН З ЕЛЕМЕНТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ МАРГІНАЛЬНИМ СІМ'ЯМ

Земба Б.А., к. пед. н.
Жешівський університет

У статті розглядається проблема підтримки маргінальних сімей у сучасному польському суспільстві. Доводиться необхідність пошуку нових підходів в організації допомоги найбільш вразливим категоріям населення з боку суспільства. Підтверджується важливість освіти суспільства як запоруки формування впевненості у власних потенційних можливостях, здобуття нових знань, умінь і навичок для якісної зміни власного життя та життя близьких людей.

Ключові слова: освіта, соціальна допомога, маргінальність, соціальна допомога, знання.

В статье рассматривается проблема поддержки маргинальных семей в современном польском обществе. Доказана необходимость поиска новых подходов в организации помощи наиболее уязвимым категориям населения со стороны общества. Подтверждается важность образования общества как залога формирования уверенности в собственных потенциальных возможностях, получения новых знаний, умений и навыков для качественного изменения собственной жизни и жизни близких людей.

Ключевые слова: образование, социальная помощь, маргинальность, социальная помощь, знания.

Ziembra B.A. EDUCATION SOCIETY AS AN ELEMENT OF SOCIAL ASSISTANCE TO MARGINALIZED FAMILIES

The article discusses the issue of support for marginalized families in contemporary Polish society. Reaffirms the necessity of searching new approaches in the organization of assistance to the most vulnerable people in society. Reaffirms the importance of education in society as key to the formation of confidence in their own potential, acquire new knowledge, abilities and skills necessary to change their own lives and the lives of loved ones.

Key words: education, social assistance, marginality, social assistance, knowledge.

Постановка проблеми. Існування людського суспільства потребує постійного процесу розвитку. У цьому сенсі важливо виокремити важливість проблеми призначення людини, що потребує визначення загальних вимог до соціальної допомоги особливо вразливим верствам населення, в тому числі маргінальним сім'ям, з точки зору можливості розвитку та збереження їх соціальних і людських цінностей. У даному контексті соціальна допомога маргінальним сім'ям розглядається у зв'язку з динамікою соціокультурної ситуації сучасного суспільства. М. Хайдеггер [4] стверджує, що шлях до справжньої автентичної людини лежить через пробудження у неї потенційних можливостей, осягнення структур і елементів людського існування. Це розуміння розширив і американський психолог А. Маслоу [1], для якого особистість виступає не повсякденним буттям, а «єдністю реального і потенційного».

Суттєві суспільні, економічні, промислові, культурні зміни ХХ століття та значний технічний прогрес сприяли трансформації в кожній сфері людського життя. Так, зміни у Польщі після структурних перетворень і «перетворень, які відбулися в Східній Європі, забезпечують розвиток сучасної людини. Ставлять її перед необхідністю будівництва нової системи цінностей і модернізації існуючих, вимагають від людини широких знань і вмінь, а також адаптаційних здібностей до нових умов» [7, с. 39]. Такі зміни, з одного боку, мають позитивні наслідки, оскільки сприяють саморозвитку особистості та розвитку соціально активних, креативних, енергійних груп, які охоче приймають нові виклики, а з іншого боку, – стали причиною конфліктів, опору, заперечення цих змін, що в результаті сприяє формуванню та підсиленню маргінальних процесів у суспільстві.

Не всі люди, що опинилися в маргінальному становищі, стають пасивними, не всі болісно переживають процес адаптації. Ті маргінальні типи, які швидше проходять етапи соціально-психологічної підготовки, з легкістю долають стереотипи, конструктивно використовують ситуацією, що склалася.

Для того, щоб процес розвитку соціально та морально здорового суспільстві ХХІ століття відбувався ефективніше, необхідною умовою стає відповідальність кожного за історію, яку він творить, – абсолютне сприймання оточуючих, рефлексія, профілактика та будь-які інші передбачувані дії у повсякденній життєдіяльності в соціумі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні положення взаємин сім'ї і суспільства сформульовані ще в педагогіч-

ній спадщині Я. Коменського, Дж. Локка, А. Макаренка, Ж. Руссо, І. Песталоцці та ін. Істотне доповнення в дослідження причин поширення асоціальних явищ у польському суспільстві та шляхи їх подолання зробили Е. Аронсон, С. Головінська, Д. Іздебська, Е. Кантович, С. Ковила, Й. Маціашек, Т. Пільх, Л. Питка, М. Рацлав-Марковська, М. Шиманський, А. Родзевич-Вінниця, К. Сегієн, Б. Сліверські, Е. Трафіалек, М. Палюх, А. Хорбовський, К. Шмід та ін.

Значне число наукових публікацій присвячено проблемі виникнення та функціонування маргінальних особистостей (З. Касьян, Л. Кемалова, В. Клочков Н. Маркова Н. Мельникова, А. Мулдашева В. Ніколаєв, В. Попова та ін.), а також вирішенню проблеми дезадаптивної поведінки в маргінальних сім'ях (К. Геллія, Л. Маленкова, М. Плоткін, Т. Гончарова, А. Іванцова, Е. Волкова, Т. Шульга, М. Буянов, А. Гостева та ін.).

Постановка завдання. Мета статті – висвітлення проблеми освіти суспільства як чинника соціальної допомоги маргінальним сім'ям на прикладі польського суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освіта – це передача знань, навчання, придбання навичок, компетенцій. Це поняття може трактуватися і як сукупність освітніх заходів. У контексті формування соціальних відносин та їх вирішального впливу на поведінку особистості в соціумі термін «освіта», на нашу думку, доцільно використовувати з урахуванням його соціально-виховного аспекту. Таке розуміння зазначеної проблеми потребує врахування навчання, інформування, виховання і моделювання особистостей індивідів як невід'ємних компонентів соціального утворення, яке може реалізовуватися конкретними людьми (соціальним педагогом, соціальним працівником, судовим куратором, працівником спеціалізованої клініки та ін.), спеціалізованими установами (школами, церквами, релігійними організаціями, консалтинговими центрами, урядовими і неурядовими організаціями) та ЗМІ (телебаченням, радіо, Інтернетом, пресою, книгами, аудіозаписами).

Особлива увага, яка сьогодні приділяється розвитку правового, відповідального, трудового, інтелектуального, здорового і солідарного суспільства, потребує пошуку шляхів вирішення проблеми функціонування сім'ї як носія соціальних цінностей.

Польський дослідник М. Шиманський стверджує, що «нестабільність, непослідовність, відсутність чіткого бачення суспільства і бажаної поведінки громадян – це фактори, які повинні викликати порушення у свідомості молоді, суперечливість в її сис-

темі цінностей, неоднорідність у розумінні життєвих цілей» [10, с. 135]. Як наслідок, особливої уваги набуває правильно функціонуюча сім'я, яка «озброює» своїх членів цінностями, необхідними для адекватного соціального становлення та розвитку.

Тому явище маргіналізації в контексті освітніх заходів пробуджує широкий інтерес, коли має місце успішний соціально-виховний вплив на окрему людину, групу осіб та суспільство в цілому. Так, А. Хорбовський зазначає, що «в ході одночасних освітніх дій у період розумового, морально-соціального, естетичного, фізичного, оздоровчого виховання особистості в результаті здійснюється розвиток суспільства в цілому» [5, с. 7]. Ми поділяємо думку М. Палюха про те, що завданням сучасної освіти є: розвиток установки на прийняття (повагу) культурних, етнічних, релігійно-світоглядних і традиційних відмінностей; протистояння різноманітним типам небезпеки через превентивну та профілактичну діяльність; обмеження ксенофобії, стереотипів та різних проявів світоглядного фундаменталізму і віросповідання; формування розсудливої, критичної і розумної ідентифікації з проблематикою еволюції і основ культури соціального життя, скорочення пізнавальної і емоційної дистанції до власного досвіду і пізнання системи цінностей інших людей [8].

Як правило, маргінальна сім'я не може вийти зі складних життєвих ситуацій самостійно. Важливе місце тут належить закладам освіти та їх працівникам, які володіють необхідними психолого-педагогічними знаннями, професійними вміннями і навичками, необхідними для вирішення проблеми маргінальної ситуації в родині учнів (вихованців). Просвітницька робота з маргінальними сім'ями – важлива складова діяльності в освітній установі, яка здатна забезпечити: відродження традицій сімейного виховання, формування та розвиток цінностей здорового способу життя; поліпшення мікроклімату в родині; навчання батьків навичкам соціально-підтримуючої і розвиваючої поведінки у родині та у взаємовідносинах з дитиною; зменшення факторів ризику, що призводять до бездоглядності, правопорушень, зловживання алкоголем, психоактивними речовинами в підлітковому середовищі, ризику виходу з родини, суїцидального ризику; підвищення рівня психолого-педагогічної культури батьків; підвищення ефективності взаємодії педагогів, учнів, батьків; активізацію традиційних і сучасних форм роботи з маргінальною сім'єю в нових умовах, орієнтованих на їх самореалізацію в суспільстві.

Допомога в самореалізації всіх членів маргінальної сім'ї в контексті нашого дослідження розглядається як створення умов для розкриття індивідуальних здібностей, потреб, намірів, цілей особистості через різноманітність видів і форм діяльності в соціокультурному середовищі освітнього закладу.

Отже, соціальну допомогу маргінальній сім'ї можна розглядати як надання допомоги дитині та її родині з боку педагогів і суспільства (соціальних і соціально-педагогічних установ) у здійсненні процесу соціальної адаптації та соціальної інтеграції з метою розкриття індивідуально заданих здібностей і потенційних можливостей, за умови прийняття маргінальною родиною інтересів і норм суспільства, активної участі в його подальшому розвитку.

Аналіз наукових досліджень показує, що соціальна допомога маргінальним сім'ям принципово відрізняється від соціальної допомоги будь-яким іншим категоріям дорослого населення, а тому вона не може розглядатися лише як різновид або один із напрямів соціальної роботи. Найважливішою частиною соціальної допомоги маргінальним сім'ям є її педагогічна складова, пов'язана з вихованням та освітою дітей із таких сімей, сприяння їх розвитку та успішній соціалізації [9].

Виходячи із вищезазначеного, важливу роль ми відводимо зайнятості маргінальних сімей в установах та проектах неформальної освіти:

- 1) індивідуальна допомога у ліквідації конфліктних і критичних ситуацій у соціальному розвитку маргінальних сімей, ціннісному становленні їхніх життєвих взаємин;
- 2) групова підтримка дітей з маргінальних сімей та їх найближчого мікросередовища у фізичному, розумовому, соціокультурному, професійному, патріотичному становленні особистості;
- 3) практична турбота про закріплення і збереження фізичного, психічного та соціального здоров'я маргінальної родини;
- 4) послідовний розвиток екологічної, соціальної, естетичної, особистої і професійної компетентності дітей з маргінальної родини;
- 5) організація різноманітної соціально прийнятної групової та дозвіллевої діяльності (фізичної, пізнавальної, комунікативної, рефлексивної, практичної, творчої);
- 6) забезпечення і підтримка успішної суб'єкт-об'єктного взаємодії маргінальної родини в соціумі;
- 7) забезпечення готовності дітей з маргінальних сімей до самоактуалізації через організацію досвіду самостійної діяльності і спілкування в групі;

8) допомога в організації соціально-середовищних умов для можливості збереження почуття безпеки і відчуття власної гідності;

9) адаптація маргіналів у соціумі шляхом посилення ступеню їх самостійності і самоконтролю у різноманітних життєвих ситуаціях.

Освіта має задовольняти всі вимоги суспільства та економіки держави. Тому освіта повинна розглядатися в контексті готовності суспільства до надання допомоги особливо вразливим верствам населення, у тому числі маргіналам, у здійсненні процесу їх соціалізації. Конструктивну взаємодію суспільства, сім'ї і школи важливо налагодити ще на щаблі початкового навчання – вести профілактичну роботу із запобігання негативних впливів на дитину в маргінальній сім'ї.

Соціальна допомога має здійснюватися в партнерському співробітництві членів маргінальних сімей, педагогічних та соціальних установ із використанням сучасних інноваційних технологій соціально-педагогічної роботи. У зв'язку з цим, щоб зберегти систему соціального захисту неблагополучних верств населення та вжити заходів щодо забезпечення неухильного дотримання прав і свобод людини, ми пропонуємо розробити інноваційний соціально-педагогічний проект взаємодії соціальних і соціально-педагогічних установ України та Республіки Польщі у роботі з неблагополучними (маргінальними) сім'ями, що зазначено рішенням Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Партнерство навчальних, культурно-освітніх закладів, соціальних служб та сімей: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку» (Україна, Тернопіль, 19–20 березня 2015 р.).

Проектування в галузі педагогіки і освіти відноситься до соціальної сфери, а його продукт відноситься до розряду гуманітарних проектів, сенсом і метою якої є удосконалення того, що визначається особливостями людської природи і відносин.

У результаті аналізу низки наукових досліджень у галузі інноваційних соціально-педагогічних технологій виховної роботи з «важкими» дітьми та молоддю ми відзначили, що спеціально організований соціально-педагогічний простір і виховне середовище сприяють індивідуальній траєкторії розвитку всієї маргінальної родини у відповідності до їх культурних і підприємницьких потреб. Так, представник німецької школи неокантіанства П. Наторп, досліджуючи проблеми інтеграції виховних сил суспільства з метою підвищення культурного рівня народу, зазначає, що характер траєкторії, по якій розвивається людина, визначається

потенційними інтелектуальними і морально-вольовими якостями суб'єкта, його індивідуальними і суспільними мотивами, що спонукають його до самовдосконалення у природньому етнокультурному просторі і національно своєрідному середовищі [2]. Вивчення людини в її цілісності, унікальності, безперервності розвитку, свободі волевиявлення сприяє і гуманізації соціальної допомоги маргінальним родинам. Визначення людини як вищої цінності суспільства визначило вибір нашого підходу до організації соціальної допомоги маргінальним сім'ям.

Партнерська взаємодія різних інститутів, центрів, установ і т.п., залучення дітей та їх батьків до культурно-масових, професійно-орієнтованих, суспільно-корисних і соціально-значущих видів діяльності має найбільш ефективні результати за соціально-правової, матеріально-технічної та психолого-медико-педагогічної підтримки дітей та їх батьків.

Нами сформульована ідея соціально-педагогічної роботи у проекті «Партнерство навчальних закладів і маргінальних сімей». Головною особливістю зазначеного соціального проекту є об'єднання зусиль педагогічних колективів, соціальних установ і маргінальних сімей, спрямованих на створення цілісного виховного освітнього простору.

Ми вважаємо, що створення такого соціально-виховного середовища, яке сприяє організації та реалізації соціальної допомоги маргінальним сім'ям, сприяє реалізації абсолютно нового підходу до практики соціального виховання і допомоги людині. Особистість, її соціальне здоров'я, моральне благополуччя стають центром педагогічно орієнтованої професійної діяльності не тільки освіти, але й інших установ, організацій, соціальних інститутів.

Тому розробка проекту «Партнерство навчальних закладів і маргінальних сімей» ініціює організацію цілісного соціально-педагогічного простору, включаючи регіональне середовище сімейних студій, що буде сприяти створенню банку методичних розробок і програм для ефективної соціальної допомоги маргінальним сім'ям; поширення кращого досвіду залучення батьків, членів маргінальних сімей до активної участі у навчально-виховному процесі; актуалізацію важливих проблем професійної майстерності та батьківської компетентності.

Регіональне середовище сімейних студій, як підсистема цілісної системи соціально-педагогічного простору, передбачає розробку методичних рекомендацій з організації просвітницького конкурсу, здійснення процедури оцінювання робіт,

розробку інформаційних матеріалів (брошур, флаєрів, анонсів для інтернет-ресурсів, презентацій і т.д.) на поліграфічних носіях (запрошення до участі, письмову згоду стати співорганізатором, запрошення до участі у робочих зустрічах). Проект регіональних сімейних студій передбачає апробацію експериментальної моделі неформальної педагогічної освіти і освіти дорослих, розвиток їх педагогічної культури, що здійснюється за принципами відкритості і толерантності відвідувачів регіональних сімейних студій.

Результат створення сприятливого соціально-виховного середовища для успішної соціальної адаптації маргінальних сімей полягає в наступному: відбувається інтеграція зусиль суб'єктів соціально-виховної діяльності; розширюється діапазон можливостей виховного впливу на особистість; спеціально моделюються і створюються умови для самореалізації та самоствердження особистості, виявляється неповторність індивідуальності дитини, створюються умови гуманізації міжособистісних відносин і т. д.

Мета такого соціально-виховного середовища повинна відповідати ряду вимог: орієнтуватися на розвиток особистості, запити найближчого соціального оточення і очікування кожної особистості; бути діагностичною і т.д. Вона може бути сформульована таким чином: планомірна і впорядкована допомога маргінальним дітям та їх родинам у розвитку внутрішнього потенціалу; натхнення до самовдосконалення, саморозвитку, самореалізації в діяльності, спілкуванні, пізнанні, в результаті чого удосконалюються і потреби, особистісний сенс життя. Основним способом впливу цього середовища на маргінальні категорії населення є консолідація сил, зацікавлених у його соціальному становленні.

Соціально-виховне середовище охоплює інститути, які безпосередньо чи опосередковано виконують ті чи інші соціальні функції, при цьому їх окремі функції в такому середовищі можуть змінюватися. Можна стверджувати, що у рамках соціально-виховного середовища діють механізми соціальної взаємодії, єдності і наступності виховного впливу. «Створення виховного середовища передбачає організацію спільних справ, взаємну відповідальність учасників педагогічного процесу, співпереживання, взаємодопомогу, здатність спільно долати труднощі, домінування творчого підходу в організації життєдіяльності дитини та позитивного ставлення до неї» [3, с. 60]. Характер діяльності дітей із маргінальних родин у такому середовищі визначається їх активністю, самостійністю та ініціативністю.

Таким чином, створення позитивного соціально-виховного середовища мобілізує всі виховні ресурси, посилює і вдосконалює соціалізуючий вплив на дитину через соціальну адаптацію її батьків, а загальна технологія соціальної допомоги маргінальним сім'ям на діяльнісно-професійному рівні дозволяє впорядкувати цей процес, зменшити його об'єктивні труднощі, гарантує динаміку розвитку особистості.

Висновки з проведеного дослідження. Завдяки навчання, знанням та досвіду людина стає сильнішою, впевненішою в собі, має більше можливостей для зміни свого життя і життя близьких. Освітня політика держави може зробити великий внесок в активну боротьбу з бідністю, безробіттям та соціальною ізоляцією населення. Слід розуміти, що «освіта – це не тільки витрати суспільства, але й економічна і політична інвестиція, яка приносить прибуток в довгостроковій перспективі. Метою освітніх систем є підготовка індивідів до виконання соціально-суспільних ролей, забезпечення передачі знань і культури між поколіннями, розвиток особистих умінь. Їх призначення також – підготовка громадян за кваліфікаціями, які в майбутньому «знадобляться» економіці країни. Розвиток будь-якої країни передбачає, зокрема, що її активне населення вміє користуватися складними технологіями і проявляти творчу і адаптивну позицію – уміння, які значною мірою залежать від рівня освіти індивідів. Інвестиції в освіту є основною умовою сталого економічного та соціального розвитку, тому їх необхідно захищати в період будь-якої кризи» [6, с. 176].

Навчання, виховання і педагогізація суспільства є одними з найбільш пріоритетних завдань сучасного світу, оскільки від цих факторів залежить моральний стан індивіда, сім'ї, суспільства, що потім відображається в інших сферах життєдіяльності.

Ми вважаємо, що досягнення даної мети можливе за умови, коли освіта населення, пропаганда соціально прийнятних норм, шаблонів поведінки, індивідуальна і соціальна активізація індивіда орієнтована на подолання життєвих труднощів вразливих категорій населення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Маслоу А. Самоактуалізація личности / А. Маслоу. – М.: Веклер, 1997. – 300 с.
2. Наторп П. Избранные работы / П. Наторп. – М.: Территория будущего, 2007. – 384 с.
3. Селиванова Н.Л. Воспитательное пространство как объект педагогического исследования / Н.Л. Сели-

ванова. – Калуга: Інститут удосконалення учителів, 2000. – 248 с.

4. Хайдеггер М. Німецький ідеалізм (Фіхте, Шеллінг, Гегель) і філософська проблематика сучасності / М. Хайдеггер. – СПб.: «Владимир Даль», 2016. – 496 с.

5. Horbowski A. Edukacja kulturalna jako system działań społeczno-wychowawczych: (analiza systemowa i projekcja modelowa) / A. Horbowski. – Rzeszów: «Fosze», 2000. – 224 s.

6. Okon W. Słownik pedagogiczny / W. Okon. – Warszawa: PWN, 1984. – 467 s.

7. Paluch M. Człowiek w zmieniającym się społeczeństwie / M. Paluch. – Sanok: Brzeska Oficyna Wydawnicza 2007. – 283 s.

8. Paluch M., Horbowski A., Szmyd K., Kultura elementem nowej strategii edukacyjnej. Rozprawy i szkice / A. Horbowski, K. Szmyd. – Kraków: Wydawnictwo Uniwersyteckie, 1999. – 85 s.

9. Raclaw-Markowska M., Edukacja na rzecz rodziny jako obszar działań w celu poprawy warunków powstania i funkcjonowania rodzin / M. Raclaw-Markowska. – Warszawa: IPiSS, 2004. – 315 s.

10. Szymanski M.J. Młodzież wobec wartości. Próba diagnozy / M.J. Szymanski. – Warszawa: IBE, 1998. – 98 s.

УДК 37.013.42(09)(477):371.83

СОЦІОКІНЕТИКА ДИТИНСТВА ЯК НАУКА ПРО ДИТЯЧИЙ РУХ: ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

Коляда Н.М., д. пед. н., професор,
завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

У статті здійснено аналіз процесу становлення та розвитку соціокінетики дитинства – особливої наукової галузі, системи наукових знань про дитячий суспільний рух, яка включає загальну теорію дитячого руху, методику діяльності дитячих громадських об'єднань, організацій, історію й історіографію дитячого руху та ін. Автором визначено сутність, об'єкт, предмет та перспективи розвитку науки про дитячий рух.

Ключові слова: соціокінетика дитинства, дитячий рух, педагогіка дитячого руху, громадські об'єднання, громадські організації.

В статье осуществлен анализ процесса становления и развития социокинетики детства – особой научной отрасли, системы научных знаний о детском общественном движении, которая включает общую теорию детского движения, методику деятельности детских общественных объединений, организаций, историю и историографию детского движения и др. Автором определена сущность, объект, предмет и перспективы развития науки о детском движении.

Ключевые слова: социокинетика детства, детское движение, педагогика детского движения, общественные объединения, общественные организации.

Koliada N.M. SOCIOGENETICS CHILDHOOD AS A SCIENCE OF CHILDREN'S MOVEMENT: FEATURES OF FORMATION AND DEVELOPMENT

The article analyzes the formation and development sociogenetics childhood – a special scientific field, the system of scientific knowledge about children's social movement, which includes general theory of children's movement, technique of children's public associations, organizations, history and historiography children's movement and others. The author of the essence, object, subject and prospects of the science of children's movement.

Key words: sociogenetics childhood, children traffic, child education movements, associations, non-governmental organizations.

Постановка проблеми. У нових соціокультурних умовах спостерігається значний інтерес до громадського життя в дитячому суспільстві – суспільстві дієвому, творчому, перспективному; суспільстві, яке проявляє свою соціальну активність через дитячий рух – своєрідний інститут соціалізації особистості, унікальний феномен соціально-громадянського виховання підростаючого покоління; форму активного вираження дитинства, що заявляє дорослим про дитячі потреби,

проблеми, можливості, особливості, нагадує про себе, захищає свої права.

У науковій сфері сьогодні простежується тенденція до узгодження в основних підходах щодо розуміння природи дитячого руху, його сутності, принципів побудови та функціонування. Визначення засобів впливу суспільного формування на особистість дитини, обґрунтування шляхів стимулювання позитивної самоорганізації, соціальної дитячої активності у вирішенні проблеми опти-